

DÖRT GÜZEL SÖZ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesiran tayyiben mubareken fihi âlâ külli hâlin ve fi-külli hîn... Ve's-salâtü ve'sselâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِذَا جَمَعَ اللَّهُ الْخَلَائِقَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أُذِنَ لِأُمَّةٍ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي السُّجُودِ فَيَسْجُدُونَ لَهُ طَوِيلًا ثُمَّ يُقَالُ لَهُمْ ارْفَعُوا رُؤُوسَكُمْ فَقَدْ جَعَلْنَا عِدَّتَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ فِدَاءً لَكُمْ مِنَ النَّارِ

(د. طب. عن أبي موسى)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

RE. 41/11 (*Izâ cemea'llâhu'l-halâika yevme'l-kıyâmeti, üzine li- ümmeti muhammedin salla'lâhu aleyhi ve selleme fi's-sücûdi, feyescüdûne lehû tavîlen, sümme yükâlû lehüm: İrfeù ruûseküm, fekad cealnâ iddeteküm mine'l-küffâri, fedâen leküm mine'n-nâr.*)
Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramı dünyada, ahirette üzerinize olsun... Allah-u Tebâreke ve Teâlâ Hazretleri sizi iki cihan saadetine sevdiklerinizle beraber nâil eylesin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz rehberimizdir, başımızın tâcıdır, hadîs-i şerîfleri dinimizin kaynağıdır; onları okuyoruz. Allah bizi sünnet-i seniyye-i nebeviyye yolundan ayırmasın... Efendimiz'in şefaatine erdirdin... Bid'atlere, hurafelere, bâtıllara saptırmasın... Ayağımızı kaydırmasın...

Bu hadis-i şerifleri okumaya geçmeden önce her zamanki gibi boynumuzun borcu, severek yaptığımız vazifelerimizi yapalım diye, başta Peygamber SAS Efendimiz'e biz ümmetlerinden bir sevgi, bir saygı nişânesi olsun, ruh-i pâkine hediye olsun diye; Peygamber SAS Efendimiz'den Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'ye kadar Ümmet-i Muhammed'in gelmiş geçmiş büyüklerinin, ashâb-ı kirâmın, tâbiînin, alimlerin, mürşidlerin, sâdât ve meşâyih-i turuku aliyyemizin, evliyâullahın ruhlarına

hediye olsun diye;

Hâssaten okuduğumuz kitabı yazan Gümüşhâne-
li Ahmed Ziyâeddîn Hazretlerinin ruhuna,
kendisinden feyz aldığımız Muhammed Zâhid-i
Bursevî Hocamız'ın ruhuna hediye olsun diye;
bu hadîs-i şerîfleri nakil ve rivayet eden, to-
playan râvilerin, hadis alimlerinin ruhlarına he-
diye olsun diye;

Bu beldeleri mallarını, canlarını ortaya koyup,
her şeylerini feda etmeye hazır bir zihniyetle
çalışıp, cihad eyleyip, fethedip bize yâdigâr ve
miras bırakmış olan pek kıymetli ecdâdımızın,
fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin
ruhlarına hediye olsun diye;

İçinde ibadet etiğimiz ibadethaneyi ilk önce
bina etmiş olan İskender Paşa'nın, sonra tekrar
tekrar bu camiyi elden geçirmiş, tamir etmiş,
genişletmiş olanların veya bu genişlemelere
sizler gibi yardımcı olmuş olanların kendilerine
ve geçmişlerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan, yakından bu vaazı, bu hadîs-i şerîfleri
dinlemeye gelmiş olan siz kardeşlerimizin
geçmişlerinin ruhlarına hediye olsun, ruhları
şâd olsun diye;

Biz yaşayan mü'minler, müslümanlar da Allah'ın
sevdiği kullar olalım, sevdiği yolda yürüyelim,
sevdiği şekilde yaşayalım, Rabbimiz'in huzuruna
yüzümüz ak, alnımız açık, Allah'ın sevdiği kullar
olarak varalım diye bir Fâtiha, on bir İhlâs-ı
Şerîf okuyalım, öyle başlayalım!

.....

a. Kıyamet Gününde Ümmet-i Muhammed'in Durumu

Mukaddimede metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'lEhâdîs*'in 41. sayfasınının 11. hadîs-i şerifidir. İbn-i Mâce ve Taberânî, Ebû Mûse'l-Eş'arî RA'dan rivayet etmişler.

İlk hadîs-i şerîf müjdeli bir hadîs-i şerîf. Hepimize müjdeden pay düşer. Allah bizim ayağımızı kaydırmasın... Ümmet-i Muhammed'den olmak vasfından düşürmesin... Küfre döndürtmesin, imandan ayırmasın...

Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri:¹

إِذَا جَمَعَ اللَّهُ الْخَلَائِقَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أُذِنَ لِأُمَّةٍ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي السُّجُودِ فَيَسْجُدُونَ لَهُ طَوِيلًا ثُمَّ يُقَالُ لَهُمْ ارْفَعُوا رُؤُوسَكُمْ فَقَدْ جَعَلْنَا عِدَّتَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ فِدَاءً لَكُمْ مِنَ النَّارِ

(ه. طب. عن أبي موسى)

RE. 41/11 (*İzâ cemea'llàhu'l-halâika yevme'l-kıyâmeti, üzine li- ümmeti muhammedin salla'làhu aleyhi ve selleme fi's-sücûdi, feyescüdûne lehû tavîlen, sümme yükâlû lehüm: İrfeû ruûseküm, fekad cealnâ iddeteküm mine'l-küffâri, fedâen leküm mine'n-nâr.*)

¹ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.346, no:4281; Heysemî, *Mecma-ü'z-Zevâid*, c.X, s.61, no:16725; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan. *Câ-miü'l-Ehâdîs*, c.III, s.50, no:1769.

(*İzâ ceme'llâhu'l-halâika*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri mahlûkâtı topladığı zaman.” Ne zaman? (*Yevme'l-kıyâmeti*) Kıyamet gününde Allah yaratıkların hepsini huzuruna topladığı zaman, (*üzine li- ümmeti muhammedin salla'lâhu aleyhi ve selleme fi's-sücûdi*) Ümmet-i Muhammed'in secde etmelerine müsaade eder, izin verir. (*Feyescüdûne lehû tavîlen*) Ümmet-i Muhammed secdeye varırlar, uzun zaman Rabbimize secde halinde dururlar.”

Müsaade oluyor, secde ediyorlar, secde halinde duruyorlar.

(*Sümme yukâlû lehüm*) “Onlar o haldeyken onlara denilir ki...” Diyen kim?

Allah-u Teâlâ söylüyor veya meleklerine emrediyor, onlar söylüyorlar: (*İrfeû ruûseküm*) “Secdedesiniz, kaldırın başlarınızı!” (*Fekad cealnâ iddeteküm mine'l-küffâri, fedâen leküm mine'n-nâr.*) “Sizin sayınız kadar kâfiri cehennemden sizin fidyeniz olarak, sizin yerinize, mekânınıza onlar girsin ve siz kurtulmuş olun diyerek, sizin miktarınız kadar kâfiri size feda olarak ayırdık. Siz de böylece başınızı kaldırın. Cehenneme girmeyeceksiniz, cennetlik olacaksınız.” diye nidâ olunur.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, başka hadîs-i şerîflerden biliyoruz muhterem kardeşlerim, her insan için hem cennette hem cehennemde yer hazırlamıştır. Yani “cennet dar gelir, cehennem dar gelir” diye bir şey yok. Hatta ayet-i kerimede buyruluyor ki:

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأَتْ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ

(۲۰:۳)

(*Yevme nekülü li-cehennem*) “O gün cehenneme deriz: (*Heli’ mtele’ ti*) ‘Doldun mu ey cehennem? Tamam mısın, tıklım tıklım doldun mu?’

(*Ve tekülü hel min mezîd?*) Cehennem de der ki: ‘Daha var mı yâ Rabbi?’” (Kaf, 50/30)

“—Daha fazlası varsa, ziyadesi varsa onu da gönder; hepsini alırım, yutarım.” mânâsına...

Her insanın bir cennette bir cehennemde yeri varmış. İman ederse, Allah’ın mutî kulu olursa cennetteki yerini kazanacak; bu şereften mahrum kalırsa, ahmaklık ederse, şaşkınlık ederse, cahillik ederse, kâfirlik ederse o zaman cehennemdeki yerine gidecek.

Dünyanın, ahiretin en büyük aptallığı imansız olmaktır. Dünyada da öyledir, ahirette de öyledir.

İnsan kendisini en küçük bir tehlikeden bile korumak için her türlü tedbiri alıyor. Aşı oluyor, ameliyat oluyor, kendi vücudunu kestiriyor, yalvarıyor doktora, sıraya giriyor;

“—Aman bir an evvel yap.”

“—Hayır, altı ay sonra olacak.”

Sıra o zaman geliyor. Daha önce yaptırmanın çaresini arıyor. Bıçak altına girecek, çatur çatur kesilecek, kanı akacak ama istiyor. Neden?

Menfaat var, arkasından hastalık geçecek, şifa bulacak diye. Koca kazık gibi iğne, hart,

etine buduna batırıyorlar; olsun, razı. Annesi götürüyor çocuğu:

“—Benim çocuğumu da aşı yap!” Neden?

İleride bir menfaat gelecek oldu mu bu insanoğlu her şeyi yapar. Beş kuruşluk menfaat için nerelere kadar gider, her işi yapar.

Sonsuz menfaat, sonsuz güzellik, sonsuz selamet, sonsuz saadet cennette; onu elden kaçırıyor bir insan. Buna akıl denir mi? Akla sığar mı bu? Bu dünyanın hayatı ne kadar? 50 sene, 65 sene, 75 sene, 85 sene, 100 sene, 110 sene, 150 sene.

Var mı daha ötesi? İşte bu kadar.

Ama ahiret milyon sene değil, milyar sene değil, milyar asır değil; yani rakamların arasındaki farka bak! Nerede bu, nerede ötekisi?

Akla mantığa sığar mı o ebedî hayatı silmek ve onun için çalışmamak, sırf bu dünyaya dalmak?

Ya insan bu dünyada her gün aç kalsa, her gün ızdırap çekse, her gün “Seni kâfirler zindana götürecekler, sabahtan akşama işkence yapacaklar ama ahirette ebedî saadeti alacaksın.” deseler yine bu zindana, bu işkenceye bile razı olur. Kaldı ki öyle bir şey yok. Her şey yerli yerinde. Güneş herkesin üstüne doğuyor. Yağmur herkesin üstüne yağıyor. Meyveler her yerde bitiyor.

Ne istiyor Allah CC biz kullarından?

Kendisinin varlığını, birliğini bilmek. (*Lâ ilâhe illa'llàh, Muhammedün rasûlü'llàh*) demek.

“—Yâ Rabbi! Ben bildim ki yaradanım sensin. Sen teksin, şerîkin, nazîrin, eşin yok. Ben şirkten, küfürden uzağım. Senin varlığını, birliğini anladım. Emret, emrini tutacağım.”

Allah ne emrediyor?

“—Namaz kıl!”

Kıl ya mübarek. Allah seni huzuruna çağırıyor.

Günde beş defa:

“—Seni seviyorum, gel görüşelim!” diyor, istemez misin?

“—Seviyorum seni, huzuruma gel, evime gel, görüşelim.”

“—İstemem.” diyebilir mi insan?

Tüyleri diken diken olur. İnsanın Allah’ın davetine gelmemesi için mutlaka deli olması lazım!

Yukarıdan bağırtıyor Allah: (*Hayye ale’s-salâh*)
“Haydin namaza gelin! (*Hayye ale’l-felâh*)
Kurtuluşa gelin, felaha gelin!” dedirtiyor.
Felâha gelmiyor millet.

“—Cennete gelin!” Cennete gelmiyor.

Vallâhi de billâhi de akıl kârı değil! Bu adamların, kâfirlerin yaptığı akıl kârı değil muhterem kardeşlerim! Öyle akıl olmaz. Akıllı adam böyle yapmaz.

Akıllı adam istikbalini garantiye alır. Otuz yıl okuyoruz, otuz yıldan sonra kaç yıl yaşayacağımız belli değil... “Ondan sonra rahat edeceğiz!” diye imtihan, meşakkat, sıkıntı,

uğraşma, didinme; şakaklarına ak düşüyor.

“—Bizim oğlan büyüdü de, meslek sahibi oldu da, iş tutacak da, maşaallah da, inşaallah da...”

Ya insan ne kadar vakit geçiriyor?

Asıl akıllı insan mü'min insandır. Asıl akıllı insan ahiretini hazırlayan insandır. Asıl akıllı insan Allah'ın rızasını kazanıp cennete giren insandır. Gerisi, hepsi, cihan dolusu ahmaklar, aptallar, şaşkınlık, cahiller, gafiller, faydasını zararını bilemeyen körler, sağır, dilsizler, taşlar...

أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ

(الأعراف: ١٧٩)

(Ülâike ke'l-en'âmi) “Onlar hayvanlar gibidir. (Bel hüm edallü) Daha dalâlette, daha da sapıktırlar.” (A'raf 7/179)

Neden?

Allah akıl vermiş de, elektronik cihazları yapmayı biliyor da, televizyonu yapıyor, havada uçak yapıyor, denizde gemi yapıyor, denizaltı yapıyor ama Allah'ın varlığını, birliğini anlayamamış.

Tüh sana, yazıklar olsun be! Bu kadar da mı aklın yok? Etrafına bir baksana, bu düzeni kim koydu böyle? Bu intizam, böyle takvimlere giren intizam, kim tarafından yaratıldı? Bir sene sonra güneşin kaçta doğacağını biliyorsun. Takvimler bir sene önceden basılıyor, herkes biliyor. Ağustos'un 27'sinde güneş 5'i 32 geçecek. Biliyor bunu, neden?

Kâinatta intizam var da ondan. Tesadüf olsa, derbederlik olsa, savrukluksa, sahipsizlik olsa bu düzen olur mu? Olmaz.

Bu düzeni bir kuran var. Bu matematik hesapları bir yapan var, hazırlayan var. Bir yaratan var. İşte iki kere iki, dört; bu kadar âşikâr bir şey. Millet bunu anlamıyorsa, aklı yok ve cezaya müstehak...

Her gün kapın çalınsa, çok güzel, böyle fiyonklu, ambalajlı, jelatinli şahane bir kurdeleli paket içinde sana mücevherât hediye bir şeyler gelse, her gün gelse... Tak tak tak kapı vuruluyor, üniformalı bir uşak:

“—Buyurun efendim, bunu size getirdim.”

“—İyi ama kim gönderdi bunu?”

Kim gönderdi, hiç merak etmez misin? Hiç merakın yok mu yani? Bunca nimetleri sana gönderen, seni yaşatan, sana akıl veren, sana nimet veren kim? Kim bu perdenin arkasındaki? Kim bu kendi cemalini göstermeden bu nimetleri bize her gün gönderen, her gün nimetlere mazhar eden? Perdeyi aralamak istemiyor musun? Yüzünü merak etmiyor musun? Cemalini görmek istemiyor musun? Rızasını almak istemiyor musun? Teşekkür etmek istemiyor musun, bu kadar büyük iyiliklere, lütuflara?

Aklı olan, ârif olan, zarif olan, edepli olan, şuurlu olan, dikkatli olan şıp diye anlar. Dedektifler parmak izlerinden anlıyor. Köpekler kokudan anlıyor ya... Köpek kokudan anlıyor, iz takip ediyor. Polisler gümrükte köpeği yatırıyorlar, uyuyor. Eroin kaçırmak isteyen adam oradan

geçerken köpek bir uyanıyor, kulaklarını dikiyor, hemen malın başına; orayı kokluyor, başlıyor hareket etmeye, “Eroin burada!” diye. Kokusundan köpek anlıyor, kuş anlıyor, arı anlıyor, böcek anlıyor; sen insansın, insansan sen de anla!

Anlayan Allah’ın sevgili kulu olur. Allah’ın yolunda yürüyen Allah’a ulaşır. Allah’ı seven Allah’tan sevgi görür. Allah’ı bilmeyen, Allah’ı sevmeyen, Allah’a karşı gelen, Allah’ın emrine âsi olan belâsını bulur, cezasını çeker. Normal. Oh olsun, gayet normal... Son derece yerli yerinde bir şey.

Allah bizi akıl fikir sahibi etsin... Yani böyle parmak iziyle görülecek bir şey değil; yeri, göğü, ayı, güneşi, her şey Allah’ın varlığına, birliğine alâmet... Parmak izi değil; dağlar, ovalar, hepsi, koca koca böyle her birisi alâmet. Allah içimize o zevki, o şevki, o aşkı, o muhabbeti versin...

Senin Allah yanındaki makamın, merteben, rütben, derecen ne?

“—Ne bileyim ben.”

Yok, onun bir ölçüsü var. Sen Allah’ı ne kadar seviyorsan Allah’ın yanındaki merteben de o kadar.

Sen Allah’ın yolunu ne kadar seviyorsun? Namazı ne kadar seviyorsun? Kur’an’ı ne kadar seviyorsun?

“—Vallahi hocam, işte müslümanız da... Söylemeye de dilim varmıyor ama... Hık mık... Namazı kılamıyorum.” Tüh sana! İşte bak,

namazı sevememişsin.

“—Kur’ân-ı Kerîm?”

“—Vallahi işte küçükken annem babam biraz zor, sopayla, iterek kakarak mahalle mescidine götürmüştü de elif, be, te, se’yi okumuştum da şimdi unuttum.”

Tüh yazıklar olsun!

Kur’an bilmez, namaz bilmez, oruç bilmez, hac bilmez, bir şeyden haberi yok.

İnsanoğulları çok zayıf, çok cahil. Anlatmamız lazım. Söylememiz lazım. Bunları söylemek, onları anlatmak için profesör olmaya da lüzum yok. Karşı taraf bilmiyor, anlattın mı ağzı açık kalarak dinler, anlar.

Bizim öyle arkadaşlarımız var ki ilkokul mezunudur, bir yerde işçidir ama oturduğu zaman, konuştuğu zaman ağzından yağ bal akıyor, başkaları dinliyor, hayran kalıyor.

Neden?

İrfan denilen bir şey var, o insanda fark meydana getiriyor. Ârif olan insan, ârif olmayan insandan farklı oluyor. Arada büyük bir fark meydana geliyor. Ârif oldu mu çoban bile olsa başka oluyor, oduncu bile olsa başka oluyor, işçi bile olsa başka oluyor. Ârif olmadığı zaman da paşa olsa, vezir olsa adam olmuyor. Paşa olabilir, vezir olabilir, her şey olabilir ama ârif olmadığı zaman adam olamıyor, insan olamıyor.

Onun için Allah bizi irfandan, imandan ayırmasın... O güzellikleri sezen, anlayan kul eylesin... Sevdığı kul eylesin... Kendisini seven

kul eylesin...

b. Ana Baba İçin Hacctmek

İkinci hadîs-i şerîfe geçiyoruz. Konu birden değişti, hacca geldi. Ne güzel bu hadîs-i şerîf de...

Zeyd ibn-i Erkam RA rivayet etmiş. Dâra Kutnî'nin kitabında var. Diyor ki Peygamber Efendimiz, müjdeliyor, bu da müjde:²

إِذَا حَجَّ الرَّجُلُ عَنْ وَالِدَيْهِ تَقُبِّلَ مِنْهُ وَمِنْهُمَا
وَاسْتَبْشَرَ بِهِ أَرْوَاحُهُمَا فِي السَّمَاءِ
(قط. عن زيد بن أرقم)

RE. 41/12 (*İzâ hacce'r-raculü an vâlideyhi, tekabbela'llàhu minhü ve minhümâ, ve'stebşera bihî ervâhuhümâ fi's-semâi.*)

(*İzâ hacce'r-raculü an vâlideyhi*) “Adamın biri ana babasına niyet ederek haccederse; ‘Anamın babamın ruhuna gitsin, ana babamın ruhu şâd olsun.’ diye onlar için hacca giderse; (*tekabbela'llàhu minhu ve minhümâ*) Allah haccını hem ondan kabul eder, hem de ana babasından kabul eder.”

Burada neyi söylememiz lazım?

Farz olan vazife müstesna... Farz olan, kendi boynuna borç olan vazifeyi yaptı. Ondandır, “Annemin babamın ruhu şâd olsun, onlara

² Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.259, no:109; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.464, no:45457; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.III, s.56, no:1777.

sevabı varsın.” diye bir daha gidiyor.

Hatta başka bir hadîs-i şerîf daha var, onu oradan ben alarak burada ekleyeyim. Birisi birisini hacca gönderse... Mesela kendisi hacca gitmiyor da bir hoca efendiye diyor ki:

“—Sen benim anam babam nâmına hacca git.”

Nâmına hac yapılan mevtâyâ da sevap gider. Onun için hac yaptırtan, geride kalan evlat kimse, ona da gider. Haccı yapan kimseye de gider. Allah’ın lütfu çok. Yeter ki sen O’nun yolunda ol. Vaziyetten üç kişi istifade ediyor. Yani hayırlı bir şeyi yapan herkes, her halka, her kademe sevabını alıyor. Herkes sevabını alıp alıp iş öyle tamam oluyor.

(Ve’stebşera bihî ervâhuhümâ fi’s-semâi)

“Gökte bu kendiler nâmına hacca gidilen anne ve babanın ruhları müjdelenir.”

“—Hadi müjdeler olsun. Yine işin iş, yaşadın. Senin oğlan sizin nâmınıza hacca gitti; hem o hac sevabı kazandı hem de siz hac sevabı kazandınız. Hadi bakalım dünyadayken fakirdiniz, hacca gidememiştiniz ama evladınız sizin nâmınıza böyle haccetti, hacı sıfatı aldınız, hacı sevabı aldınız.” diye müjdelenir.

Böyle veya başka türlü. Ben iyi anlaşılınsın diye biraz böyle kelimeleri ilave ediyorum. Gökte bu ikisinin ana babasının ruhları bu hacdan dolayı müjdelenir. Onlara müjdesi de gider, melekler tarafından bildirilir.

Sa’d RA isminde birisi geldi Peygamber SAS Efendimiz’e, dedi ki;

“—Annem vefat etmişti, şu anda dünyada yok. Ama onu seviyorum. Bir çeşme yaptırsam, sevabı anneme gider mi yâ Rasûlallah?”

Peygamber Efendimiz; “—Gider.” buyurdu.

“—Ama o vasiyet etmedi; ‘Oğlum benim için ben öldükten sonra bir çeşme yap.’ demedi. Yani ben kendi aklımdan şimdi düşünüyorum, onun nâmına bir çeşme yapacağım, yapsam sevabı ona gider mi yâ Rasûlallah? Çeşmeyi ben yapıyorum, o yapmıyor.” dedi.

“—Gider.” buyurdu Peygamber Efendimiz.

Demek ki başkasına sevap göndermek oluyormuş. Demek ki ahiret havalesi kimin adresine yazılırsa, sevap o tarafa gidiyormuş, muhterem kardeşlerim!

Allah’ın lütfuna bak. Hayırlı evlat yetiştirmenin kârına bak. Hayırlı evlat öldükten sonra insanı hacı yapabiliyor. Hayırlı evlat öldükten sonra insanı çeşme sahibi yapabiliyor. Hayırlı evlat insanı nice nice sevaplara mazhar edebiliyor. Hayırlı insan insanı kabirde bahtiyar edebiliyor. Hayırsız evlat da insanın kabirde kemiklerini sızım sızım sızlattırıyor.

Hadi bakalım buyur; istediğin gibi evlat yetiştir. Hadi, istersen kızını beline kadar kısa etekle, donu görünerek bale okuluna gönder, bale öğrensin. İstersen oraya gönder, istersen Kur’an kursuna... Serbestsin. Kanunlar da serbest... Ne istersen yapabilirsin. İster şeytanın yoluna git, ister Rahmân’ın yoluna git. İster imanın tarafını tuttur, ister küfrün yoluna git. İster Avrupalılara benzemeye çalış, ister Yunanlılara

benzemeye çalış, ister imanlılara benzemeye çalış. Hepsi serbest.

Eskiden olsaydı biraz sopa filan vardı. İçki içeni dövüyorlardı. Ta'zir cezası vardı. Yakalandı mı bir müslüman, pataklanıyordu. Meydan dayağı, şu kadar değnek meydan sopası yiyecek. "Seni sarhoş seni!" Pat küt, pat küt sopayı, meydan dayağını yiyordu. Ama şimdi o da yok.

Şimdi kâfir olmak, günahkâr olmak her bakımdan kolaylaştırılmış. Devlet de kolaylaştırmış, özel sektör de kolaylaştırmış. Bir şehre geldiğin zaman bakıyorsun ki; göklere çıkan ışıklar, dönen dolaplar, şarkılar, türküler, ışıklı reklamlar, panolar vesaireler, kapılardan üniformalı davetçiler "Buyurun bize gelin." vs. vs. her türlü imkân hazır. Yani günaha girmek için her şey serbest. İstersen oraya git.

Oraya gidenin cehenneme kadar yolu var. İstersen bu tarafa gel, cennete kadar... Bu cadde de, bu cadde-i kübrâ da cennete gider. İster cennet yoluna gir, ister cehennem yoluna sap diye serbest bırakmış Allah. Dileseydi şeytanı yaratmazdı. Dileseydi kâfirlerin hepsini kökünü kazıttırırdı. Dileseydi herkesin aklına bir nur verirdi, geceleyin rüyasına girerdi, adam mü'min olurdu.

"—Allah bütün insanları mü'min yapmaya kâdir mi değil mi?" "—Amennâ ve saddaknâ, elbette kâdir..."

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جَمِيعًا

(*Ve lev şâe rabbüke leâmene men fi'l-ardı küllühüm cemîâ*) “Eğer Rabbin dileseydi, yeryüzündeki insanların hepsi toptan imana gelirlerdi, muhakkak ve mutlaka müslüman olurlardı.” (Yunus, 10/99)

Öyle yapmadı, serbest bıraktı. Şeytanı da yarattı, nefsi de yarattı, serbest de bıraktı. Günah işleyenin de başına birdenbire gökten taş yağmıyor. Herkes serbest...

Pazar günüyse, hadi bakalım git de Çamlıca’yı bir gör. Hadi bakalım Emirgan’a bir git, Emirgan korusunda bir dolaş. Hadi bakalım piknik yerlerini bir gör. Hadi deniz kenarlarını bir gör bakalım. Burası mı kalabalık, orası mı kalabalık, gör. İnsanların kulaç atmasına imkân olmayacak kadar deniz kenarları dolu. Tükrüklerle, sümkürüklerle dolu; millet orada... Kulaç atacak yer yok plajlarda... Maksat yüzmek değil ki. Maksat yüzmek mi sanıyorsun, yıkanmak mı sanıyorsun? Değil. Maksat başka, herkes biliyor maksadın ne olduğunu; o taraf da biliyor, bu taraf da biliyor.

Neden?

Şeytanın maskarası. Şeytan hepsinin burnunun bir ucundan öbür tarafına delmiş, halkayı geçirmiş, zinciri de elinde, öbür tarafta da defî var, dumbur da dumbur çaldıkça bu tarafta oynayan kim? Kocaoğlan değil, oynayan maalesef Benî Âdem’den nefesine esir olmuş insanlar. Şeytan parmağının ucunda oynatıyor.

Allah bizi ve zürriyetimizi şeytanın şerrinden korusun, nefse esir etmesin muhterem kardeşlerim.

c. Haram Malla Haccetmek

Yine hac konusunda bir başka hadîs-i şerîf geldi ama bu da sopalı, tehditli bir hadîs-i şerîf.

Hz. Ömer RA'dan Deylemî rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

إِذَا حَجَّ الرَّجُلُ بِمَالٍ مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ فَقَالَ لَبَّيْكَ
اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ قَالَ اللَّهُ لَا لَبَّيْكَ وَلَا سَعْدِيكَ هَذَا
مَرْدُودٌ عَلَيْكَ

(عد. فر. عن ابن عمر)

RE. 41/13 (*İzâ hacce'r-raculü bi-mâlin min gayri hillihî, fekâle: Lebbeyk, allâhümme lebbeyk! Kâle'llâhu: Lâ lebbeyke ve lâ sa'deyk, hâzâ merdûdun aleyk.*)

(*İzâ hacce'r-raculü bi-mâlin min gayri hillihî*) “Bir insan helal olmayan taraftan mal kazanarak, para kazanarak haccetse...”

Rüşvet aldı, hırsızlık yaptı, haksız miras aldı, yalanla, yeminle para kazandı veya aldattı.

İmâm-ı Âzam Efendimiz'in menâkıbını okuyordum bu sabah. Geliyor birisi:

³ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.295, no:1166; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'dDuafâ*, c.III, s.106; Hz. Ömer RA'dan. *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.55, no:1776.

“–Şu elbiseyi 100 dirheme sana satıyorum.” diyor. Bir adama bakıyor, bir elbiseye bakıyor, diyor ki: “–Bu elbise daha fazla eder.”

Adam:

“–Benimle alay mı ediyorsun?” diyor.

“–Hayır, bu 100 dirhemlik elbise değil, daha fazla eder.”

“–Peki, o zaman 200 dirheme satıyorum.”

“–Daha fazla eder.” diyor.

“–O zaman 300 dirheme satıyorum.”

“–Daha fazla eder.” diyor.

“–400 dirheme satıyorum.”

“–Daha fazla eder.” diyor.

“–Sen bu işi bilmiyorsun, bir eksper çağıralım.” diyor. Bilen bir insan çağırıyorlar;

“–Şu elbise kaç para eder?”

“–500 dirhem eder.”

“–Tamam, ver elbiseyi, al 500 dirhemi.” diyor.

Kim bu? Mezhebimizin imamı, İmâm-ı Âzam işte. İmâm-ı Âzamımız bu...

“–Gönül rızasıyla gelmiş.” demez miyiz şimdi?

Elimizi vicdanımıza koyalım; bugün birisi bize bir elbise getirirse, “100 bin liraya satıyorum.” dese. Elbise çok güzel, baktın anladın. Mesela deri elbise, kürk veya çizme. Baktın kaliteli bir şey, ucuz bir fiyata. Hiç böyle bir laf söyler miyiz, çıkar mı şu caminin içinden? “Yahu bu daha fazla para eder.” diyen çıkar mı muhterem

kardeşlerim?

Ben söyleyeyim: Çıkmaz. Ne deriz?

“—Ucuz ama dur hele biraz daha bir yoklayayım, 50 bine olmaz mı?” deriz.

Demez miyiz? Tabiatımız bu...

Ama bak imamımız nasıl; karşısındakinin durumuna bakıyor, diyor ki:

“—Bu 100 dirheme alınacak şey 500 dirhem...”
Yüzde beş yüz pahalıya alıyor.

İşte İslâm bu. İnsan böyle büyük adam olur. İşte böyle evliyâ olunur. Öteki türlü olunmaz. Aldatırsan olmaz.

Peygamber Efendimiz pazara girdi, bir malın üstüne baktı, bir de altına elini soktu baktı; altı ıslak, üstü kuru. Hileli yani, dizişte hile var. O zaman böyle buyurdu:⁴

---

⁴ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.266, no:146; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.417, no:9385; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.270, no:4905; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.11, no:2155; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.189, no:8360; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.IV, s.332, no:5305; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.411, no:8125; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.228, no:352; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VI, s.477, no:2216; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.424, no:721; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.229, no:353; Ebû Hamrâ RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.50, no:5113; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.63, no:2490; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.253, no:5971; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.323, no:2541; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.138, no:10234; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.229, no:354; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.221, no:11553; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.123, no:3773; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.281, no:4203;

مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا

(م. عن أبي هريرة)

(*Men gaşşenâ feleyse minnâ*) “Kim bizi aldatırsa bizden değildir.” Üstüne kuruyu koy, altına ıslağı koy; önüne güzelini diz, arkasına çürüğünü sırala... Eli cambaz gibi, her parmağı başka türlü oynuyor. Önden “Şunu istiyorum.” diyorsun, o iki parmağıyla onu alırken arka parmaklar senin görmediğin yerden üç tane çürük alıyor, lup kese kağıdının içine bir sağlam, üç çürük giriyor. Bu eller nasıl beceriyor, başarıyor... Eve geldiğin zaman anlıyorsun. “Çok dikkat ettim.” diyorsun, “Hiçbir şey attırmadım, adamın eline gayet dikkat ettim.” diyorsun. Eve geliyorsun, hanım diyor ki; “—Ya bu çürükleri nereden aldın böyle?” Neden? Adamın eli hünerli. Arka taraftan yengeç gibi çalışıyor, alıyor, öbür tarafa atıyor, muhterem kardeşlerim. O zaman biraz para kazanırsın ama Allah’ın rızasını kaybedersin. O zaman Allah sevmez. Cebine biraz para girer, biraz dünyalık kazanırsın ama Allah sevmez. Beğen, beğendiğini al.

Bir insan haram parayla haccederse ne olur?

Tabii ihrama girecek, ne diyecek? (*Lebbeyk, allâhümme lebbeyk*) diyecek.

Ne demek (*Lebbeyk, allâhümme lebbeyk*)? Araplar birisine seslendiği zaman;

“—Yâ Ahmed, taal. Ey Ahmet, gel!” diyor

Berâ ibn-i Âzib RA’dan. Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.IV, s.293, no:4238; Ebû Mûsâ el-Eş’arî RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.IV, s.60, no:9503; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXI, s.91, no:23032.

mesela, değil mi? Biz ne deriz, birisi bize seslense?

“—Buyur.” deriz. Araplar da diyor ki:

(*Lebbeyk*) “Tamam, hizmetindeyim, emrindeyim, geliyorum.” *Lebbeyk*; kat kat emrindeyim, iki kat, katmerli emrindeyim demek. Yani ihrama giriyor, (*Lebbeyk, allâhümme lebbeyk*) diyor. Ne demek?

İbrâhim AS seslendi muhterem kardeşlerim. Allah emretti, dedi ki Kâbe’yi bina edince:

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ

(*Ve ezzin fi’n-nâsi bi’l-hacci ye’tûke ricâlen ve alâ külli dâmirin ye’tîne min külli feccin amîk.*) [İnsanlar arasında hacı ilan et ki, gerek yaya olarak, gerekse nice uzak yoldan gelen yorgun argın develer üzerinde sana (Kâbe’ye) gelsinler.] (Hac, 22/27) dedi.

İbrahim AS dedi ki:

“—Yâ Rabbi! Burası taşlık, kayalıkların arasında bir vadi. -Bu tarafı Cebel-i Ebû Kubeys, bu taraf kalenin olduğu yer. Yani her taraf kayalık, ekin bitmez bir vadi. Ortasına Allah’ın emriyle Kâbei Müşerrefe yapılmış. Öbür tarafta da öbür dağlar var, insan yok; bağırrsa bağırrsa sesi ne kadar yere kadar gider? Yâ Rabbi ben nasıl duyurayım?”

“—Seslenmek senden, duyurmak bizden.”

buyurdu Allah CC.

Onun için hacı ihramı giyiyor, ihrama bürünüyor, iki rekât namazını kılıyor, (*Lebbeyk, allâhümme lebbeyk*) “Yâ Rabbi, duydum davetini, emrine geliyorum. Emret, buyur, tamam, geliyorum.” demiş oluyor. Mânası o. İbrahim AS’ın ağzından çıkan daveti duymuş da, “Tamam, geliyorum.” demiş oluyor.

İyi ama haramla, haram kazandığı parayla yola çıktı, yaptığı iş haram. (*Lebbeyk, allâhümme lebbeyk*) deyince, (*Kâle’llâh*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurur ki:

(*Lâ lebbeyke velâ sa’deyk*) “Sana lebbeyke ve sa’deyke yok! (*Hâzâ merdûdun aleyk*) Başka rivayette; (*Ve haccüke merdûdun aleyk*) “Senin ziyaretin başına çalınsın, reddolunmuştur.” denilecek.

Onun için muhterem kardeşlerim, İngilizler’in bir tane haydudu varmış, Robin Hood; yol kesermiş, zenginlerden para alırmış, fakirlere verirmiş. Köroğlu da Bolu dağlarına çıkmış, Bolu beyine karşı gelmiş, o da zenginden işkenceyle para alırmış, fakire verirmiş. Bilmiyoruz yani, bir şeyler böyle tarihten anlatılıyor.

Haram paradan hayır olur mu? Olmaz. Haram paradan hac olur mu? Olmaz. Haram paradan sadaka olur mu? Olmaz.

Faizini aldın, “Allah rızası için şuraya vereyim.” desen olur mu?

Yahu o haram, ondan hayır olmaz ki. Sen bir kere bulaştın bu şeye, ben sana ne yapayım

şimdi?

Bizim kardeşlerden bir tanesi bankaya para koymuş, faizi gelmiş, almış. Almış faizi eline, müftü efendiye gitmiş. Müftü koca sakallı, ciddi bir müftü, salâbet-i dîniye sahibi takvâ ehli müftü.

“—Para koymuştum bankaya, bu da faizi. Müftü efendi, ben şimdi bu faizi ne yapayım?” demiş.

“—Sen o parayı aldın mı? Şimdi ben sana ne diyeyim? Sen o parayı aldın mı? Ben şimdi sana ne diyeyim? Sen o parayı aldın mı? Ben şimdi sana ne diyeyim? Ne diyeyim be adam ben sana; sen bir kere faizi eline almışsın, ben sana artık ne diyeyim?”

Bir kere günaha bulaştın. Aldın, günaha bulaştın. Bunun temizlenmesi, artık ne kadar temizlenecek? Yanan yeri yamasan ne kadar eskisi gibi olur? Gitti bu, yani aldığın zaman gitti. Bulaşmayacaksın. Bulaştın mı gitti artık...

“—Ben alıp da şuraya vereceğim.”

Bir kere senin hayrın olmaz. O senin hayrın olmaz ama bu taraftan aldığından dolayı senin vebalin var. Vebalin vdiğin hayrın olmaz.

“—O zaman ne yapalım? Almanya’da oturuyoruz, faizleri almayalım mı?”

Orada alınır. Orada ona bırakmak da doğru değil, öbür tarafa da bırakmak doğru değil. Asıl, müslüman, müessesesini kuracak, çalıştıracak.

Demek ki haramdan hac olmuyormuş. Haramdan hacca kalkışırsa bir insan, Allah yüzüne çalışıyormuş, bu hadîs-i şerîften onu anlıyoruz.

Haramdan zaten hiçbir şey olmaz. Haram yiyen bir insanın kırk sabah namazı kabul olmaz. İşte bu kitapta yazıyor, hadîs-i şerîf;

“—Haramı yedi mi kırk sabah namazı...”

Kırk sabah geçecek bir kere... Yazsın bir şeye, duvara bir şey koysun, her sabah bir çentik atsın oraya, bir işaret koysun; kırk sabah geçmeden bir kere namazları kabul olmaz. Kılmasa kılmadığı için de cezası yüklenir. Buyur, ayıkla pirincin taşını.

Haramı yedin mi hapı yuttun. Haramı bir yedin mi hapı yuttuğunun resmidir; boy fotoğrafını çektir, duvara assınlar, hapı yuttuğunun resmidir diye. Başka çaresi yok.

Müslüman haramı yemeyecek, helal yiyecek. Haramdan kaçacak. Bak İmâm-ı Âzamımız, sakat bir mal varmış, tezgahlara sıkı sıkı tembihlemiş;

“—Aman bunu ayır. Aman bunu birisi almak isterse ‘Burası kusurlu, onun için fiyatı da ucuz.’ diye söyle.” diye tembihlemiş. Ama ertesi gün kontrol ettiği zaman;

“—Ne yaptın o sakatlı malı, duruyor mu hâlâ?”

“—Aa ben onu satmışım, gitmiş!”

O parti maldan elde edilen bütün gelirlerin hepsini sadaka olarak vermiş. Karıştı bir kere, içine girdi diye korkusundan hepsini sadaka diye vermiş.

Bir büyük zâttan bahsediyorlar ki civarda bir adamın koyunları çalınmış. Sormuş;

“—Bir koyun kaç yıl yaşar?”

“—Altı yıl, yedi yıl.”

Belki o çalınmış koyunlardan kesilmiş ettir diye korkusundan adam yedi yıl et yememiş.

Büyükler böyle sakınmışlar, Allah'ın rızasını böyle kazanmışlar, muhterem kardeşlerim.

d. Çocuğun Haccı

İbn-i Abbas RA'dan bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS buyuruyor ki:⁵

إِذَا حَجَّ الصَّبِيُّ فَهِيَ لَهُ حَجَّةٌ حَتَّى يَعْقِلَ فَإِذَا عَقَلَ
عَلَيْهِ حَجَّةٌ أُخْرَى وَإِذَا حَجَّ الْأَعْرَابِيُّ فَهِيَ لَهُ حَجَّةٌ
فَإِذَا هَاجَرَ فَعَلَيْهِ حَجَّةٌ أُخْرَى

(ك. عن ابن عباس)

RE. 41/14 (*İzâ hacce's-sabiyyu, fehiye lehû haccetün hattâ ya'kile, feizâ akale aleyhi haccetün uhrâ, ve izâ hacce'l-a'râbiyyu fehiye lehû haccetün, feizâ hâcere fealeyhi haccetün uhrâ.*)

(*İzâ hacce's-sabiyyu, fehiye lehû haccetün*)

“Çocuk haccederse bu, çocuk için bir hacdır.”

Tamam, haccetti, sevap alır. Buluğa ermemiş sabî, haccetti, sevap alır.

(*Hattâ ya'kile*) Akıl-bâliğ oluncaya kadar tamam, onun için o bir hac sevabıdır. Ama,

⁵ Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.655, no:1769; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.349, no:3050; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.99, no:12226; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.56, no:1778.

(*feizâ akale aleyhi haccetün uhrâ*) bülüğa erdiği zaman, akıl-bâliğ olduğu zaman onun başka bir defa daha hac etmesi lazım gelir.”

Zenginse, parası varsa tabii... Hatta alimler olmasa da diyorlar. Haccetmesi lazım gelir.

Neden? Bülüğa ermemişti. Bülüğa erdikten sonra bir daha haccetmesi lazım.

(*Ve izâ hacce'l-a'râbiyyu*) “A'râbî yani çöl bedevîsi haccetti. İslâmî bilgisi zayıf vs. haccetti. (*Fehiye lehû haccetün*) o onun için haccdır. (*Feizâ hâcere fealeyhi haccetün uhrâ*) Hicret edip de müslümanların yanına geldiği zaman, Peygamber Efendimiz'in yanına geldiği zaman bir hac daha etmesi gerekir.”

Çünkü o eski devir, eski kafa ile yapılan hac ayrı. Hicret edip müslümanların arasına katıldığı zaman ayrı bir hac yapması gerekir, diyor Peygamber Efendimiz.

e. Sır Saklamak

Tirmizî'de ve diğer kaynaklarda olan bir hadîs-i şerîf. Enes RA'dan. Sayfanın sonuncu hadîs-i şerîfi. Diyor ki Peygamber Efendimiz:⁶

---

⁶ Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.219, no:1882; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI-II, s.9, no:4225; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.56, no:2458; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.247, no:20950; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.148, no:2212; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.402, no:26111; Harâitî, *l'tilâle'l-Kulûb*, c.II, s.226, no:675; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.198, no:392; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XVII, s.2987; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.179, no:4158; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.184, no:13168; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVI, s.394; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.136, no:25378; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III,

إِذَا حَدَّثَ الرَّجُلُ بِحَدِيثٍ ثُمَّ التَّفَتَ فَهِيَ أَمَانَةٌ

(حم. د. ت. ض. عن جابر عن أنس)

RE. 41/15 (*Izâ haddese'r-raculü bi-hadîsin, sümme'ltefete, fehiye emânetün.*)

“Adam bir söz söyleyip de sözü söyledikten sonra etrafına bakındı mı...”

“—Kim var? Benim sözümü başka duyan oldu mu, olmadı.” gibilerden etrafına bakındı mı...

Hatta bazen iki kişi birbiriyle konuşurken böyle bir sır söyleyeceği zaman şöyle iki tarafa bakar;

“—Eğil, kulağına bir şey söyleyeceğim.” der. Etrafı bir kolaçan ettikten sonra kulağına söyler.

Bir adam bir sözü söyledikten sonra iki tarafına bakındı mı, tamam, o söz demek ki sırdır, emanettir. Demek ki başkasına söylenmeyecek. Çünkü, “Başkası var mı, yok mu?” diye baktı ya, bir telaş etti ya; tamam, o sözü başkasına söyleyemez, emanettir.

Sana birisi getirse bir kıymetli malını emanet verse başkasına verir misin?

“—Emanettir” diye veremezsin.

Sahibi geldiği zaman sahibine verirsin.

“—Al sana şu bohça, emanet ediyorum, bir seyahate çıkacağım, dönüşte alacağım.”

Tamam, dönünce ona aynen verirsin. İşte bu söz de emanettir. Söz başkasına açılmaz, onun sırrı onun sözü başkasına açılmaz. Müslümanın

söz saklamayı, sır saklamayı bilmesi lazım. Söyleyenin başkasına nakledilmesini istemediği sözü söylememesi lazım, içinde saklaması lazım.

f. Sözlerin En Güzeli Olan Dört Söz

Semüre ibn-i Cündeb RA'dan bir hadîs-i şerîf. 42. sayfanın birinci hadisine geçtik. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:⁷

إِذَا حَدَّثْتُكَ حَدِيثًا فَلَا تَزِيدَنَّ عَلَيَّ أَرْبَعَهُنَّ مِنْ
أَطْيَبِ الْكَلَامِ وَهُنَّ مِنَ الْقُرْآنِ وَلَا يَضُرُّكَ بِأَيِّهِنَّ
بَدَأْتَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَاللَّهُ أَكْبَرُ

(الطيالسي عن سمرة)

RE. 42/1 (*İzâ haddestüke hadisen; felâ tezîdenne aleyye; erba'hünne min atyebi'l-
kelâm, ve hünne mine'l-kur'âni, lâ yedurruke bi-eyyihinne bede'te: Sübhana'llâhi, ve'l-
hamdü li'llâhi, ve lâ ilâhe illa'llâhu, va'llâhu ekber.*)

(*İzâ haddestüke hadisen*) “Ben sana bir hadis söylediğim zaman, (*felâ tezîdenne aleyye*) sakın benim söylediğime bir ekleme, çıkartma, ilave yapma; aynen dinle, aynen söyle!”

Çünkü Peygamber Efendimiz'in sözü senettir,

⁷Tayalî, *Müsned*, c.I, s.122, no:899; Semürete'bni Cündeb RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.465, no:2025; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.58, no:1781.

dinin kaynağıdır. Bir kelimesi bile önemlidir, bir harfi bile önemlidir. Ekleme, çıkarma olmaz. İyi dinleyecek, tam nakledecek. Bu hadîs-i şerîfte de Efendimiz böyle tavsiye etmiş;

“—Sakın ben sana bir hadis söylediğim zaman, ona bir şey ilave etme!”

Sonra devam etmiş:

(Erbaun hünne min atyebi'l-keîâm) “Dört söz, ibare, kelamcık vardır ki, bunlar sözün en hoşlarıdır. *(Ve hünne mine'l-kur'ân)* Bunlar Kur'an'ın ayetleri içinden çıkmadır, yani Kur'an'dandır. *(Lâ yedurruke bi-eyyihinne bede'te)* Bunları söylerken de hangisiyle başlarsan başla! Birisi önce, birisi sonra; fark etmez.”

İster o önce olsun, ister ötekisi, ister ötekisi, ister ötekisi. Evvel başlamak mühim değil. Kur'ân-ı Kerîm'den. Ama sözlerin en güzeli...

Neymiş bakalım bu sözlerin en güzeli, kendiniz tahmin edin!

Ben şimdi söyleyeyim. Sözlerin en güzeli olan şeyler: *(Sübhâna'llâhi, ve'l-hamdü li'llâhi, ve lâ ilâhe illa'llâhu, va'llâhu ekber)*

1- Sübhâna'llâh 2- El-hamdü lillâh 3- Lâ ilâhe illa'llâh 4- Allahu ekber

Bu dört söz, sözlerin en güzelidir.

Neden? Biraz açıklayayım:

1. *(Sübhâna'llah)* “Yâ Rabbi senin her şeyin çok güzel. Hiçbir noksanın yok. Her türlü noksandan berîsin, mukaddessin, müberrâsın, muarrâsın.

Her şeyin tam ve kâmil.” demek.

Sübhàna'llah sözü, hayranlık ifadesidir. Bir insan hayran olduğu zaman *Sübhàna'llah* der. Allah-u Teâlâ Hazretleri de *Esmâ- i Hüsnâ*'ya, yani en güzel evsafa sahip olduğundan, her şeyi en güzel olduğundan *Sübhàna'llah* sözü de sözlerin en kıymetlisi oluyor. *Sübhàna'llah* sözü hayranlıktan, sevgiden doğan bir söz oluyor. Allah'ı seven insanın söyleyeceği söz. Her şeye baktıkça sübhanallah diyecek.

“—Şu gülün rengine bak, *Sübhàna'llah*... Şu çiçeğin kokusuna bak, *Sübhàna'llah*... Şu havanın güzelliğine bak, *Sübhàna'llah*... Şu manzaranın letafetine bak, *Sübhàna'llah*...”

Sevgi ifadesi, kıymetli, son derece önemli.

2. (*Ve'l-hamdü li'llâh*) “Övülmek Allah'ın şânındandır, Allah'a layık, Allah'a sezâdır. Allah içindir.” demek.

Yani övülmeye sebep olacak her ne varsa hepsindeki övgüler Allah'a gider. Meselâ şu çocuk çok akıllı; o akıllı ona veren Allah... Şu iş çok güzel, çok mükemmel; onu öyle yapan Allah... Verdiği nimetlerden dolayı ve her şeyinden dolayı, her fiilinin güzel olmasından dolayı *el-hamdü li'llâh*... Yani, “Hamd olsun Allah'a, övgüler olsun, medihler olsun, senâlar olsun!” mânasına.

“—Hamd ü senâlar” diyoruz zaten. O da şükür duygusundan. Güzel olan şeyi anlayıp, onun bir nimet, bir ikram olduğunu anlayıp, şükür duygusundan söyleniyor. Birisi sevgiden söyleniyor, birisi teşekkür duygusundan söyleniyor. *Sübhà-*

na'llah hayranlıktan söyleniyor, *el-hamdü li'llâh* teşekkür dolu olarak söyleniyor.

“—Nasılsın kardeşim? İyi misin, hoş musun?”

“—*El-hamdü li'llâh*, çok şükür, iyiyim.”

İşte bu şükran duygusundan; Allah'ın nimetlerine memnuniyeti var.

3. (*Lâ ilâhe illa'llah*) Allah'ın en sevdiği söz. “Allah var; başka hiçbir şerîki, nazîri yok.” demek. Biz Türkçemizde, “Allah var; şerîki, nazîri yok.” diyoruz, yoku sonraya getiriyoruz. Arapça'nın söyleniş tarzına göre: (*Lâ ilâhe*) “Hiçbir ilâh yok, (*illa'llah*) ancak Allah var.”

İbare orada biraz farklı kullanılıyor. “Ancak Allah var, başka hiçbir ilâh yok.” Onlar nasıl söylüyor? “Hiçbir ilah yok, ancak Allah var.” tarzında söyleniyor.

Lâ ilâhe illallah, Allah'ın en sevdiği sözdür. Çünkü Allah'ın en sevmediği şey, Allah'a şirk koşturmak; Allah'ın varlığını, birliğini anlayamamaktır. Allah her suçu, kabahati, kusuru, günahı affeder ama kendisine şirk koşturmayı affetmez.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ

لِمَنْ يَشَاءُ

(النساء: ٤٨)

(*Inna'llàhe lâ yağfiru en yüşreke bihî ve yağfiru mâ dûne zâlike li-men yeşâ'*) “Hiç şüphe yok ki, Allah kendisine ortak koşturmayı elbette

bağışlamaz, bundan başkasını dilediğine bağışlar.” (Nisâ, 4/48)

Her günahı affeder. Kul tevbe etti mi, gözyaşı döktü mü affeder. Ama müşriki affetmez. Müşrik mi, kâfir mi, anlayamamış mı Allah'ın varlığını; onu affetmez.

Onun için, *Lâ ilâhe illa'llah* sözü çok önemlidir. Ancak *Lâ ilâhe illa'llah* diyenler cennete girecektir. Onun için Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

ثَمَنُ الْجَنَّةِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

(عد. وابن مردويه عن أنس عبد بن حميد في تفسيره عن الحسن مرسلًا)

RE. 259/7 (*Semenü'l-cenneti lâ ilâhe illa'llah*)
“Cennetin bedeli *Lâ ilâhe illa'llah* sözüdür.”

Cennetin duhûliye bedeli *Lâ ilâhe illa'llah*'tır.
Cennete nasıl girilir?

Aşk ile, sıdk ile, inanarak, kâmil bir iman ile *Lâ ilâhe illa'llah* diyor mu bir insan; tamam, o zaman girer. Öyle demiyor, dili söylüyor da kalbi söylemiyor; o zaman giremez. Aşk ile, sıdk ile, ihlâs ile *Lâ ilâhe illa'llah* diyen cennete girecek.

(*Semenü'l-cenneti lâ ilâhe illa'llah*) “Cennetin

⁸ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.2, s.103, no:2548; *İbn-i Adiy, Kâmil fi'dDuafâ*, c.VI, s.348; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.529, no:36461; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.270, no:107; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.52, no:157 ve s.419, no:1790; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.327, no:1048; *Câmiü'l-Ehğâs*, c.XII, s.11, no:11316, 13317.

duhûliye ücreti, bedeli *Lâ ilâhe illa'llah*'tır.”

Cennetin bedelini kimse ödeyemez de... Cennetteki küçücük bir yaprağın bedelini bile ödeyemez. Kerpiçleri altın, gümüş...

Yaratan ne hoş yaratmış, Misk ü amberle donatmış.

Evlerinin tuğlaları altın, zümrüt, kenarları incilerle bezenmiş... İnsan cennetin yaprağının bedelini ödeyemez. Dünyadaki bütün varını satsa küçücük bir şeyini ödeyemez. Ama girişin şartı, bedeli *Lâ ilâhe illa'llah*'tır.

Onun için çok kıymetli bir sözdür. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:⁹

جَدِّدُوا إِيمَانَكُمْ أَكْثَرُوا مِنْ قَوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

(حم.ك.حل.عد.عن أبي هريرة)

(*Ceddidû îmâneküm, eksirû min kavli lâ ilâhe illa'llàh*) “*Lâ ilâhe illa'llàh* sözünü çok çok söyleyerek imanınızı yenileyin, tazeleyin! İman da insanın içinde yıpranır.” diyor.

Onun için sık sık *Lâ ilâhe illa'llah* diyeceksiniz. Daima diyeceksiniz. Günde en aşağı 100 defa diyeceksiniz. Elinizde tesbih olacak; *Lâ ilâhe illa'llah, Lâ ilâhe illa'llah*... Yalnız kaldığımız zaman diyeceksiniz.

⁹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.359; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.285, no:7657; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.357; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.417, no:1424; ibn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.76, no:925; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.416, no:1768; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.51, no:1068; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.34, no:11367; RE. 270/13.

Lâ diyeceksiniz, her şeyi atacaksınız omuzunuzun arkasından; *illa'llah* derken kalbinize vuracaksınız, içinize yerleşecek. Tak tak tak vura vura şüphenin duvarları toz duman olacak, şirkin duvarları yıkılacak, putlar devrilecek. *Lâ ilâhe illa'llah*'ın manzarası karşına çıkacak. Kalbin bütün pası gidecek, bütün şeyler devrilecek. Karşıda *Lâ ilâhe illa'llah* zahir olacak.

Onun için bunu çok söyleyeceksin! Onun için dervişlik var, tarikat var. Onun için büyüklerimiz onu emretmişler.

Sonra:

4. (*Allàhu ekber*) “Allah’tır en büyük olan. En büyük...” “—Nereden daha büyük?”

Mukayese kabul etmeyecek kadar büyüktür Allah.

Allah’ın büyüklüğünü anlamak için bir şeyle mukayese etmek de mümkün değildir; Allah mukayesesiz en büyüktür.

“—Benim karışım senin karışından büyüktür.”

“—Tamam, o biraz daha küçükmüş.”

“—Benim babam senin babanı döver. Benimki daha kuvvetli.”

“—Benim malım seninkinden daha çok...”

Bir mukayese bahis konusu. Allah hiçbir şeyle mukayese edilemez. *Allahu ekber*, Allah mukayesesiz en büyüktür.

Bir de şimdi yeni modalar çıkıyor... Mesela terbiyesizce sözlerin birisi, yaratmak.

“—Şaheserler yarattı.”

“—Bu eseri ben yarattım.”

Televizyonda bakıyorsun, adam ağzını doldura doldura, utanmadan, arlanmadan, sıkılmadan, tüyleri diken diken olmadan bu lafı söylüyor.

Ayıp ya... Yaratmak Allah’a mahsus!

Sen nedin? Sen kabız olsan kabızlığını geçiremezsin. Ne sanıyorsun kendini?

İdrarın çıkmasa, çıkartamazsın. Çıksa, tutamazsın. Tıpa koysan tutturamazsın. Ne sanıyorsun sen kendini? Utanmıyor musun böyle bir laf söylemeye?

Şimdi bu utanmazlıklara ilaveten, ne deniliyor ona, bir çeşit musikî; arabesk, yani tangur tungur, paldur küldür, yalan yanlış laflar, arsız yüzsüz sözler vs.

“—En büyük falanca.”

Dokuz tane gol atmış da filanca en büyükmüş, bir şöyle yapmış da filanca en büyükmüş.

Ya en büyük Allah, utan! *Allàhu ekber* dedikten sonra artık

başka bir şey mi kalır?

Terbiyesizlikleri mahsustan bazıları imal ediyor, halkın arasına salıyor ki, bu sözler milletin ana duygularını yıpratsın.

Allahu ekber; en büyük Allah’tır. “—Özal en büyük, falanca en büyük...” Nereden çıkıyor bu laf? Öyle şey olur mu? Veya:

“—Gol kralı Metin veya filanca en büyük.” Böyle şey olmaz.

Demek ki Peygamber Efendimiz'in methettiği, “en hoş sözler” dediği bu dört söz: (*Sübhana'llâhi, ve'l-hamdü li'llâhi, ve lâ ilâhe illa'llâhu, va'llâhu ekber*) sözleridir. Bunlar sevap bakımından yerleri, gökleri doldurur. Mizana konulduğu zaman mizanı ağır bastırır.

“—Ne mizanı hocam bu, ne terazisi?”

Ahiret terazisi, amel terazisi.

“—Nasıl bu *Lâ ilâhe illa'llah, Sübhanallah, El-hamdü l'illah Allâhu ekber* sözünün büyüklüğü aşağı bastırıyor?”

Bu terazi öyle büyükmüş ki muhterem kardeşlerim, terazi kurulduğu zaman melekler kenarda terazinin azametinden, büyüklüğünden korkularından titreyeceklermiş.

Ya dur, siz ne titriyorsunuz; sizin korkacak neyiniz var? Günah işlemediniz ki. Korkacaksa insanoğlu korksun. Melekler terazinin heybetinden kenarda titreyeceklermiş. Bu terazinin bir kefesi semavâtı, arzı kefesine alacak kadar büyük olacakmış; gökleri yerleri doldursan alacak kadar olacakmış.

Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfnde buyuruyor ki:¹⁰

الْحَمْدُ لِلَّهِ تَمَلُّ الْمِيزَانَ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ
تَمَلَّانِ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

(م.ت. عن أبي مالك الأشعري)

¹⁰ Müslim, *Sahîh*, c.II, s.3, no:328; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.423, no:3439; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

(*El-hamdü li'llâhi temleü'l-mîzân*) “*El-hamdü li'llâh mizanı doldurur. (Sübhâna'llâhi ve'l-hamdü li'llâhi temleâni mâ beyne'ssemâi ve'l-ard) Sübhâna'llah ve el-hamdü li'llâh yerle gök arasını kaplar.*”

Allah ne büyük değer veriyor *El-hamdü li'llâh* sözüne; mizanı dolduruyor, ağır bastırıyor. *Sübhâna'llah* ve *El-hamdü li'llâh* sözü yeri göğü dolduruyor. Onun için bu sözleri anlayarak, dinleyerek, hissederek, yaşayarak, kalbimizden inanarak söyleyeceğiz.

Aşk ile, şevk ile, severek *Sübhâna'llah*... Aşk ile, şevk ile, Allah'ın verdiği nimetleri düşünerek *El-hamdü li'llâh*... Allah'ın varlığını, birliğini bilerek *Lâ ilâhe illa'llah*... Allah'ın hiçbir şeyle mukayese edilmeyecek azametini, kibriyâsını, ululuğunu, celâlini, izzetini hissederek *Allâhu ekber* diyecek.

Hz. Ali Efendimiz buyuruyor ki:

“—*Allâhu ekber*'i, Allah'ın büyüklüğünü anlamak için yerlere, göklere bakmak lazım!”

İşte bakıyorsunuz; semâvât yıldızlarla donanmış, uçsuz bucaksız bir feza... İşte bunu yaratan Allah ve Allah yarattığı mülkünden daha büyüktür. Gökyüzünü gör, fezayı gör, düşün, taşın, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin ekberliğini oradan anla!

g. İnsanları Fazla Korkutmayın!

Mikdam ibn-i Ma'dikerb'den rivayet olunmuş bir hadîs-i şerîf. Diyor ki Peygamber Efendimiz,

tavsiye buyuruyor:¹¹

إِذَا حَدَّثْتُمُ النَّاسَ عَنْ رَبِّهِمْ فَلَا تَحْدِثُوهُمْ بِمَا
يُفْزِعُهُمْ وَيَشُقُّ عَلَيْهِمْ

(الحسن بن سفيان طس. عد. هب. عن المقدام بن معديكرب)

RE. 42/2 (*İzâ haddestümü'n-nâse an rabbihim, felâ tehaddisûhüm bimâ yüfziuhum, ve yeşukku aleyhim.*)

(*İzâ haddestümü'n-nâse an rabbihim*) “İnsanlara Rableri konusunda konuşurken, bahsettiğiniz zaman, (*felâ tehaddisûhüm bi-mâ yüfziühüm*) onları Allah’tan korkutacak şeyler söylemeyin! Onlara ağır gelecek sözler söylemeyin!”

Bu tavsiyeyi kime yapmıştır?

Tahminime göre, Ashâb-ı Suffa’dan yetişenleri bir kabileye gönderiyordu;

“—Hadi sen git oraya, namaz kıldır, dini öğret! Hadi sen filanca tarafa git, onlara Kur’ân-ı Kerîm’i anlat, dini anlat, onların hocası ol!” diye, onlara yapmıştır.

Böyle muhtelif kimseleri Peygamber Efendimiz muhtelif vazifelerle gönderiyordu. Kur’an bilir, hafız, hadîs-i şerîfleri bilir, dini bilir, fakih insanları kadı olarak, imam olarak, vazifeli

¹¹ Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VIII, s.135, no:8196; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.281, no:1766; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.381, no:2509; İbn-i Ebî Asım, *Sünneh*, c.II, s.174, no:519; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.264, no:1025; Mikdam ibn-i Ma’dikerb RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.30, no:5307; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.III, s.59, no:1782.

olarak, zekât toplayacak görevli olarak, dinin emirlerini tebliğ edecek vazifeli olarak gönderirdi.

Tabii başka bir hadîs-i şerîf var, hepiniz biliyorsunuz:¹²

يَسِّرُوا وَلَا تَعْسِرُوا بَشِّرُوا وَلَا تَنْفِرُوا

(ق. حم. ن. عن أنس)

(*Yessirû ve lâ tuassirû*) “Kolaylaştırın, zorlaştırmayın! (*Beşşirû ve lâ tüneffirû*) Müjdeleyin, sevdiren; nefret ettirmeyin, kaçirtmayın!” diye tavsiyesi de var.

Dini anlatmak durumunda olan insan, hoca esas itibariyle kolaylaştıracak, zorlaştırmayacak; müjdeleyecek, korkutma-yacak. Bu hadîs-i şerîfte bildirildiği gibi “Rableri onlara anlatılırken onların yüreklerini ağzına getirecek, ödlerini patlatacak, büyük meşakatlere sokacak şeyler söylenmesin.” diyor Peygamber Efendimiz.

Meselâ, “Allah’ın azabından kolay kolay kurtulamazsınız. Böyle gece uyumakla olmaz. Geceleri uyku durak yok, namaz kılın.” filan

---

¹² Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.122, no:67; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.365, no:625; Nesêî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.443, no:5890; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Müslim, *Sahîh*, c.IX, s.152, no:3262; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.462, no:4195; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.399, no:19588; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I, s.338, no:695; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.V, s.177; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.215, no:6558; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XIII, s.250, no:7319; Ebû Mûsâ el-Eş’arî RA’dan. Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XI, s.33, no:10951; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.III, s.37, no:5360; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXIV, s.129, no:26792.

dese, tabi adamlar korkacaklar; abdestlerini alacaklar, tir tir titreyecekler.

“Peygamber Efendimiz’in sahabesi şöyleydi, böyleydi... Sabahlara kadar ibadet, ibadet...

“—Şöyle yaparsanız cehennemde cayır cayır yanarsınız, böyle yaparsanız böyle olur...”

Denge bozulacak. Efendimiz onlara buyuruyor ki;

“—Korkutacak, ödlerini patlatacak şekilde söylemeyin!”

İnsanları korkutmak da lazım ama dengelerini bozacak tarzda değil.

Çocuğu az korkutursun, korkar, gitmez, yapmaz. Çok korkutursun, ödü patlar, hadi bu sefer doktor doktor dolaş.

“—Ben çocuğu bu kadar korkutmayı istemiyordum ama fazla korkuttum galiba, oynattı biraz. Aman bunun tedavisi nerede?”

Bu kadar da korkutmasaydın. Yani bir ölçüsü var. Dikkat etmesi lazım.

Ben böyle anlıyorum. Yani ödlerini patlatacak şekilde konuşmayın. Çünkü işin aslı öyle değildir. Onlara çok meşakkat yüklemeyin. Çünkü din meşakkat değildir. Din kolaylıktır. Yapabileceği, tâkatının kaldırabileceği şeyi kullara Allah emretmiştir, aşırı değildir. Yani tam müslüman olmak isteyin.

Şimdi bazı kimseler geliyorlar:

“—Derviş olmak istiyoruz. Ama komşular sıkı

sıkıya tembihlediler; ‘Derviş olma, deli olursun.’ dediler. ‘Tarikate girme, oynatırsın.’ dediler. ‘Bu kadar müslüman olma, sapıtırsın.’ dediler. ‘Sakal bırakma, şöyle olur.’ dediler. ‘Fazla bu kadar namaz kılma. O cemaatin içine gitme. Öyle aşırı dindarların, aşırı uçların arasına sokulma. Şöyle olursun, böyle olursun...’ dediler.”

Bunları hep duyuyoruz. Muhterem kardeşlerim!

Gerçek Müslümanlık, Allah’ın emirlerini tam tutmak ve tam yolunca yürümek böyle korkulacak bir şey değil, insanın aklını başından alacak bir şey değildir. Normaldir, güzeldir, yapılabilir. Günde beş vakit namaz rahatlıkla kılınabilir. Yalan söylemeden insan rahatlıkla yaşayabilir. Haram yemeden... Helâlleri yeter. Allah’ın dünyada sayılamayacak çoklukta helâli varken, meşrubatı varken niye gidip insan haramı yesin, içsin? Yani helâller yeter.

Sonra din insana zaten kendisinin ihtiyacı olan şeyleri ayrıca ibadet olarak da emretmiştir. Dinimizin hayret edilecek, sevinilecek, beğenilecek bir tarafı da budur.

Peygamber Efendimiz diyor ki;

“—Öğleden önce bir kaylûle uykusu yapın.”

Sabah namazına kalktı mübarek. Biraz erken kalktı, teheccüd namazını kıldı. Ondan sonra camiye gitti. İşrak vaktine kadar bekledi, uyumadı. İşine gitti. Tabii öğle yaklaştığı zaman mesainin üçte ikisi geçmiş oluyor. Peygamber Efendimiz o zaman bir öğle uykusu tavsiye ediyor. Yat uyu; yarım saat, 45 dakika, bir

saat... Uyumazsan bile gözünü kapat.

Dün gece benim konuşmaya mecalim yoktu, kolumu kaldırmaya tâkatim yoktu. Bir odaya çekildim, ışığı da söndürdüm, akşamlı yatsının arasında, on dakika uzandım. Ondan sonra pil yine doldu. Akü yine şarj oldu. İnsana on dakika bile yetiyor.

Bu kaylûle uykusu ne?

Sünnet. Bak uykuyu bile Efendimiz ibadet yapmış. Kaylûle uykusuna sünnettir diye yatarsan, sevap kazanıyorsun.

Oruç tutmak var; sahura kalkmak sünnet, bereket. Sahura kalkmayı tavsiye ediyor. Yani din bizim vücudumuzun ihtiyacı olan şeyleri zaten kabul ediyor ve veriyor. Müsaade de ediyor emir de ediyor. Hatta korumak için zecri tedbir de alıyor.

“—İçki içme!” Ne olacak şimdi?

“—İçkiyi içme!” demesi senin iyiliğin için.

“—Şunu yapma!” dediği senin iyiliğin için.

Yani bazen seni korumak için emir şiddetleniyor bile. Hep senin menfaatine. Hepsi senin vücudun rahat etsin diye, senin başın dinç olsun diye, senin sıhhatin tam olsun diye, sen hastalanmayasın diye, sen yorulmayasın, üzülmeysin diye...

O bakımdan dinin her şeyi güzeldir, her şeyi tamamdır; ona uyduğu zaman insan dünyada da ahirette de rahat eder, sıhhat bulur, bahtiyar olur.

Onun için, bazı kimselerin anladığı gibi din, olağanüstü ibadet değildir. Olağanüstü sıkıntı değildir. Olağanüstü meşakkat değildir. Olağanüstü korkulu bir şey değildir.

Dinde asıl önemli olan devamlılıktır, istikrardır. Amellerin en faziletlisi, istikrarlı ve devamlı olandır.

Bakıyorsun birisi tevbekâr oluyor, içkiyi bırakıyor, aferin. Kötü yolu bırakıyor, aferin. Kumarı bırakıyor, aferin. Kötü arkadaşları bırakıyor, aferin. Cübbe diktiriyor, aferin. Sarık sarıyor, aferin. Namaza başlıyor, aferin. Teheccüd de kılıyor.

“—Aferin ya bizim oğlana, maşaallah. Ne kadar değişti...” 40 gün, 15 gün, 20 gün devam ediyor, ondan sonra hoppala... “—Hani nerede bizim Ali, Veli, Hasan, Hüseyin?”

Yine bırakmış. Olmaz.

Mühim olan istikrarlılık ve devamlılık.

Dinimizde mutlaka yapılması gereken şeylere farz diyoruz. Şunlar farz: Beş vakit namaz farz, oruç tutmak farz, gusletmek farz gibi.

Bunun ötesinde Efendimiz’in tavsiye ettiği şeyler var, *sünnet* diyoruz, *müstehab* diyoruz. Sonra *mübah* diyoruz, *mekruh* diyoruz, *haram* diyoruz. Yani dinimizde her şeyin ne olduğu anlatılmış; doğrudur veya yanlıştır, mahzurludur veya az mahzurludur veya çok mahzurludur veya iyidir, fena değildir, çok iyidir veya mecburidir diye her şeyin bir şeyi var. Ona uyacağız tabii. Ama ölçülü gideceğiz.

Mesela evliysek zamanımızın bir kısmını ailemize, bir kısmını kazancımıza, bir kısmını istirahatimize, bir kısmını da çalışmaya ayıracağız. Meselâ çok çalışıp evi ihmal etmek, namazı bırakmak olmaz. Çalışmayıp, namaza devam edip, çoluk çocuğu ihmal edip işi bırakmak, o da olmaz. Yani ölçülü, dengeli, istikrarlı gidecek. Vazifeleri de yapacak. Verilen müsaadelerden istifade edecek, ikramları da alacak.

Bizim mezhebimiz, imamlarımız; “Seyahat esnasında dört rekâtlı namazları iki rekât kılmak Allah’ın ikramı’ dır. Onun için iki rekât kılmak lazım, bu azimettir. Dört rekât kılsa, Allah’ın ikramını reddetmiş olur.” diye buyurmuşlar. Madem Allah’ın böyle tavsiyesi, müsaadesi var, Peygamber Efendimiz de madem böyle buyurmuş; iki rekât kılarım. Tamam, Allah’ın ikramı böyle iki kılmak istemiş... Seyahatte uzatma, kısa, otobüs durağında şıp hemen kıl, bir şey kaçıрма diye işimize de yarıyor şimdi.

İnsan Allah’ın ikramından istifade etmeli, emrini tutmalı, yasağından kaçmaya dikkat etmeli. İstikrarlı olmalı. Dengeli olmalı. Zikzaklı olmamalı. Yanar döner olmamalı. Alaca bulaca olmamalı. Düşse kalka gitmemeli, doğru düzgün gitmeli.

h. Hadisin Hakka Uygun Olması

Ebû Hüreyre RA’dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³

¹³ İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.II, s.231, no:1569; İbnü’l-Cevzî, *Mevdûât*, c.I, s.258; Ebû Hüreyre RA’dan.

إِذَا حَدَّثْتُمْ عَنِّي بِحَدِيثٍ يُوَافِقُ الْحَقَّ فَخُذُوا بِهِ
حَدَّثْتُ أَوْ لَمْ أُحَدِّثْ

(عق. عن أبي هريرة وقال: منكر وليس بهذا اللفظ إسناده يصح)

RE. 42/3 (*İzâ haddestüm annî bi-hadîsin, yuvâfiku'l-hakka fehuzû bihî haddestü ev lâ uhdisu bihî.*)

(*İzâ haddestüm annî bi-hadîsin*) “Efendimiz şöyle buyurdu.’ diye benden bir hadis duyduğunuz zaman, hakka uyuyorsa, hakka uygun bir istikamette ise, (*fehuzû bihî*) onu alın, o nasihati tutun.”

“—İster onu söylemiş olayım, ister söylememiş olayım; mademki hakka uygundur, onu yapın!” diyor Peygamber Efendimiz. Ama hakka uygunluk esasını bildiriyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi Efendimiz’in her haline, ahlâkına, ef’âline, akvâline, en güzel tarzda uyanlardan, böylece sevapları kazananlardan, şefaatine erenlerden, onunla beraber cennete girenlerden eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN
26. 07. 1992 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
KÜRSÜ